

Nationale Buitenlesdag 2025

Onderbouw

10^e
editie!

kroncrv

DE NATIONALE

BUITENLESDAG

ivn natuur
educatie

Nationale Buitenlesdag 2025

Vier de 10e editie!

Op dinsdag 8 april 2025 is het feest, want de Nationale Buitenlesdag van IVN Natuureducatie bestaat 10 jaar! Een dag waarop scholen door het hele land de klaslokalen verruilen voor de frisse lucht op het schoolplein. Buitenlessen zijn niet alleen gezond en leuk, maar ook effectief: kinderen bewegen meer, zijn geconcentreerder en ontwikkelen een actievere werkhouding. Niet voor niets blijkt uit het onderzoek van DUO dat leerkrachten graag 25% van de lestijd buiten zouden spenderen. IVN helpt leerkrachten daar graag mee op weg.

Thema: het geheim van de Natuurbende

Voor deze speciale editie schreef Marjolein van der Gaag *het geheim van de Natuurbende*, een spannend kinderboek over een groep kinderen die hun buurt groener maakt. Dit boek vormt de inspiratie voor dit lespakket, waarmee leerlingen leren hoe ze zelf een verschil kunnen maken voor de natuur. Rekenen, taal en natuur komen allemaal samen in een buitenles boordevol avontuur!

Over IVN Natuureducatie

IVN zet zich in om natuurbeleving voor iedereen toegankelijk te maken. Met projecten zoals de Buitenlesdag en het nieuwe lespakket, maar ook met onze groene schoolpleinen aanpak en onze vele groene vrijwilligers, inspireren we scholen om van het schoolplein een levendig buitenlokaal te maken. Samen werken we aan een groenere, gezondere toekomst.

Opening door Boswachter Tim

Deze dag wordt weer feestelijk geopend door boswachter Tim van de KRO-NCRV. Klik op het filmpje om de dag te starten en ontdek hoe jouw klas ook kans maakt op een les van boswachter Tim!

De Natuurbende

Vorbereiding

Lees vooraf zelf het voorleesfragment (bijlage 1) uit het boek *het geheim van de natuurbende*. Het fragment gaat over het gebrek aan ruimte voor de natuur in de stedelijke omgeving en wat kinderen daar aan kunnen doen.

Zorg voor een plattegrond van het schoolplein. Via de website www.perceelloep.nl kun je eenvoudig aan een plattegrond van het schoolplein komen (doormiddel van een screenshot). Print of teken deze minimaal op a3 zodat leerlingen de plattegrond goed kunnen zien (groter heeft de voorkeur).

Kerdoelen

40

41

47

Doelen

- De leerlingen kunnen van een aantal dieren vertellen waar deze wonen
- De leerlingen oefenen met het oriënteren in de ruimte doormiddel van een plattegrond
- De leerlingen kunnen vertellen waarom planten en dieren niks aan bestrating hebben

Benodigheden

- Geprint voorleesfragment (bijlage 1)
- Geprinte illustratie uit de Natuurbende (bijlage 2)
- Geprinte afbeeldingen van pleindieren (bijlage 3)
- Plattegrond van het schoolplein op groot vel (geprint of zelf getekend)
- Dikke stift
- Optioneel: materialen om posters te maken

De Natuurbende

Introductie

Laat de afbeelding zien waarop de omgevallen boom op het schoolplein ligt. Bespreek met de leerlingen wat ze hierop zien. Wat zou er gebeurd zijn?

Lees het voorleesfragment *Tegels en stenen* (bijlage 1) voor. Hierin gaat het over de omgevallen boom op het schoolplein en een paar jonge vogeltjes dat nu geen nestplekje meer heeft. Ook wordt er gesproken over de natuur die in de stad maar weinig te vinden is.

Wat vinden de leerlingen? Is er veel groen/natuur om hun heen? Waar is het meeste groen in de buurt te vinden? Is dit dichtbij of ver weg?

Sluit je aan bij de Natuurbende!

Willen de leerlingen de natuur ook een handje helpen? Zullen we samen een Natuurbende vormen? Hoe zullen we onze Natuurbende noemen? Laten we eerst eens onderzoeken welke stukken van het schoolplein nu al geschikt zijn voor dieren om te wonen.

Leef je in

Wat weten de leerlingen allemaal al over deze dieren: egels, vogels, wormen, slakken en pissebedden. Bespreek per dier wat de leerlingen al weten. Laat hiervoor de afbeeldingen met dit dier zien. Zou dit dier ook op het schoolplein wonen? Waarom wel/waarom niet?

Wat als de leerlingen zelf het dier zouden zijn? Waar zouden ze dan gaan wonen op het schoolplein? Laat de leerlingen (eventueel bewegend als het dier) naar een plek op het schoolplein gaan waarvan ze denken dat dit dier hier gaat wonen. Welke plekken worden er gekozen? Hebben deze plekken een stenen ondergrond? Waarom zouden dieren een onverharde ondergrond fijner vinden?

Verzamel de leerlingen weer bij elkaar en laat de plattegrond van het schoolplein zien. Geef een aantal leerlingen de beurt om op de kaart aan te wijzen waar zij net zaten. Lukt het om dit aan te wijzen? Bespreek de verschillende locaties en bedenk met de leerlingen wat de beste plek zou zijn voor dit dier. Teken nu met een dikke stift op de kaart het dier.

Herhaal dit totdat je alle vijf de dieren gedaan hebt.

Tip

Als extra werkvorm kun je ook zelf een plek op de plattegrond aanwijzen. De leerlingen moeten hier nu zo snel mogelijk naar toe (als dier).

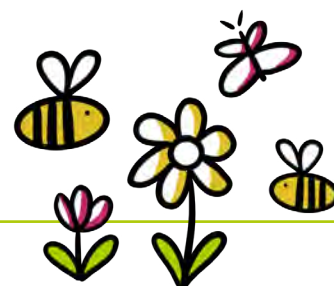
Afsluiting

De leerlingen hebben nu het plein verkend door de ogen van verschillende dieren. Zou dit plein een fijne plek zijn? Waarom wel/waarom niet? Wat kan er gedaan worden om het plein fijner te maken voor dieren? Het is leuk om de ideeën van de kinderen in een Natuurbende (actie)poster te verwerken. Bijvoorbeeld: Meer bloemen, meer struiken, een (extra) boom, minder stenen. De leerlingen kunnen de poster(s) op een later moment voorzien van een passende tekening/schildering. Deze kunnen op school hangen, maar ook thuis voor het raam om de buurt ook aan te moedigen groen in actie te komen!

Verrijking

Zaadbommen maken

Zijn de leerlingen enthousiast geworden om de natuur een handje te helpen, dan kun je met de leerlingen zaadbommen gaan maken en verspreiden op het schoolplein of in de schoolomgeving. Zie hiervoor het recept voor zaadbommen (Bijlage 4).

Nestmateriaal neerleggen

De vogeltjes in het verhaal zijn hun nestje kwijt doordat de boom omgewaaid is. Misschien kunnen ze wel wat hulp gebruiken bij het maken van een nieuw nestje met fijn nestmateriaal.

Benodigdheden

- Diverse materialen (kleine takjes, blaadjes, hooi of stro, donsveertjes, mos, bloemen, wol, katoen of linnen, plukken, draadjes of lapjes))
- Scharen om materialen klein te knippen

Instructie:

In het voorjaar maken vogels een nest. Hier komt ook het oud Hollandse gezegde 'in mei leggen alle vogels een ei' vandaan. Vogels gebruiken voor het bouwen van hun nest allerlei materialen, maar hebben soms moeite geschikte materialen te vinden omdat Nederlandse tuinen en straten te schoon en opgeruimd zijn. Gelukkig kun je vogels eenvoudig aan geschikt materiaal helpen door het plein in deze periode wat rommeliger te laten of door specifieke materialen op je plein neer te leggen.

Zie onder het kopje 'benodigdheden' wat geschikte nestmaterialen zijn voor vogels. Leg dit klaar en laat leerlingen eventueel zelf aanvullende materialen verzamelen rondom de school. Knip of breek/scheur het met elkaar in korte stukjes, zodat de jongen er niet verstrikt in raken!

Laat kinderen in groepjes mooie stapeltjes maken van het materiaal en het neerleggen op een plek waar het niet makkelijk wegwaait. Vertel leerlingen uit andere klassen wat het is en waarom het hier ligt, zo laten ze het met rust.

Haren van huisdieren kun je beter niet aanbieden. Deze zijn vaak behandeld met een anti-vlooienmiddel dat giftig is voor vogels. Haren van boerderijdieren kunnen wel aangeboden worden als je deze tot je beschikking hebt.

Tip

Het is leuk als de plek zichtbaar is vanuit de klas. Zien ze vogels gebruik maken van de aangeboden materialen? Welk materiaal is het populairst? Vul dit eventueel weer aan.

Verrijking

Diertjes zoeken

Ga met de leerlingen opzoek naar diertjes op het schoolplein. Loepotjes en zoekkaarten zijn hiervoor fijn, maar niet noodzakelijk. Bespreek goed hoe je wilt dat de leerlingen met de diertjes omgaan en dat de gevonden diertjes ook weer vrijgelaten moeten worden (ze willen graag terug naar hun papa, mama, vriendjes en vriendinnetjes).

Hoeveel verschillende diertjes kunnen de leerlingen vinden? Als er lieveheersbeestjes zijn gevonden dan is het leuk om de stippen te tellen. En wist je trouwens dat lieveheersbeestjes met een verschillend aantal stippen allemaal andere soorten zijn? Met insecten en spinnen is het ook leuk om de pootjes te tellen. Spinnen hebben er altijd 8, insecten altijd 6. En een duizend- of miljoenpoot, zijn dit er echt zoveel?

Voorleesfragment Tegels en stenen

Tegels en stenen

Levi zit in de klas. Hij denkt aan de omgewaaide boom en aan de jonge vogeltjes. De vogeltjes zijn hun nestje kwijt. Dat is wel heel zielig!

‘Ik wil met jullie praten,’ zegt meester Vincent. De hele klas is stil.

‘Jullie zijn vaak buiten. Wat zien jullie daar?’ Aya steekt haar vinger op. ‘Huizen,’ zegt ze. ‘Flatgebouwen,’ roept Melvin. ‘Winkels, auto’s en lantaarnpalen,’ zegt Kim. De meester knikt.

‘Onze stad bestaat helaas uit veel te veel steen,’ zegt hij. ‘Daardoor wordt het heel erg warm in de zomer.’ Levi knikt. Op het schoolplein was het op één plek niet heet. In de schaduw van de grote boom, maar die is nu omgewaaid.

De meester vertelt verder. ‘Ook voor alle dieren is het veel te warm. Vogels, bijen en vlinders hebben niets aan al die tegels en stenen.’ Dat snapt Levi wel. Een bij wil geen stenen, maar bloemen.

Meester Vincent kijkt de klas serieus aan. ‘Er zijn veel meer bomen, struiken, planten en bloemen nodig.’

Levi steekt snel zijn vinger op. ‘Kunnen wij iets doen?’ De meester glimlacht weer.

‘Jazeker, overal is nog wel plaats voor extra bloemen en planten. Gewoon thuis in de tuin of op het balkon, maar ook het schoolplein. Alle beetjes helpen!’

Na schooltijd loopt Levi samen met Samir en Zoë op straat.

‘Ik heb een plan!’ zegt Levi. ‘Laten we op allerlei plekken tegels eruit halen en planten erin zetten!’

‘Een leuk idee, maar dat vinden sommige mensen toch niet goed?’ Levi knikt. ‘Daarom doen we het ook ‘s nachts.’

Nu knikken Samir en Zoë. ‘Ja, natuurlijk, wat een goed idee.’

‘s Nachts sluipen Levi, Samir en Zoë stiekem uit hun bed en gaan aan de slag. In tuinen met veel stenen halen ze de stenen eruit en zetten er planten in. Ook zetten ze mooie planten op het schoolplein, op de plek waar eerst de boom stond.

Een paar dagen later...

‘Hé jongens, kom hier eens kijken!’

Meester Vincent staat met een grote glimlach naar hen te zwaaien en wijst op de planten.

‘Dit is toch fantastisch,’ lacht de meester. Ook juf Fleur komt erbij staan, net als een paar kinderen uit een andere klas.

‘Wie heeft dit nou gedaan?’ vraagt de juf.

Meester Vincent zegt: ‘Ik vind het fantastisch. Ik denk dat er stiekem een natuurbende bezig is.’

Levi lacht. De Natuurbende, zoals de meester hen noemde, klinkt cool. Eigenlijk moet de bende veel groter worden. Er moeten nog véél meer bomen en planten bij.

Zullen er meer kinderen zijn die willen helpen met de Natuurbende?

Bijlage 2

Illustraties uit het geheim van de Natuurbende

Bijlage 2

Illustraties uit het geheim van de Natuurbende

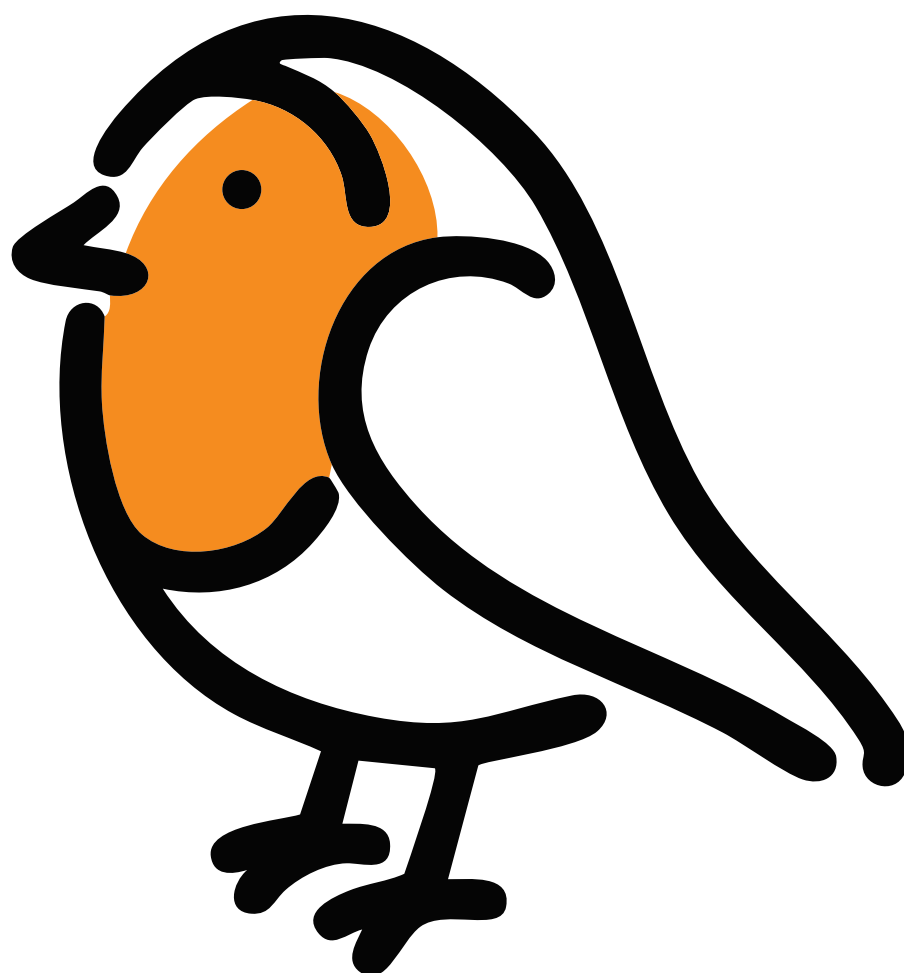

Bijlage 2

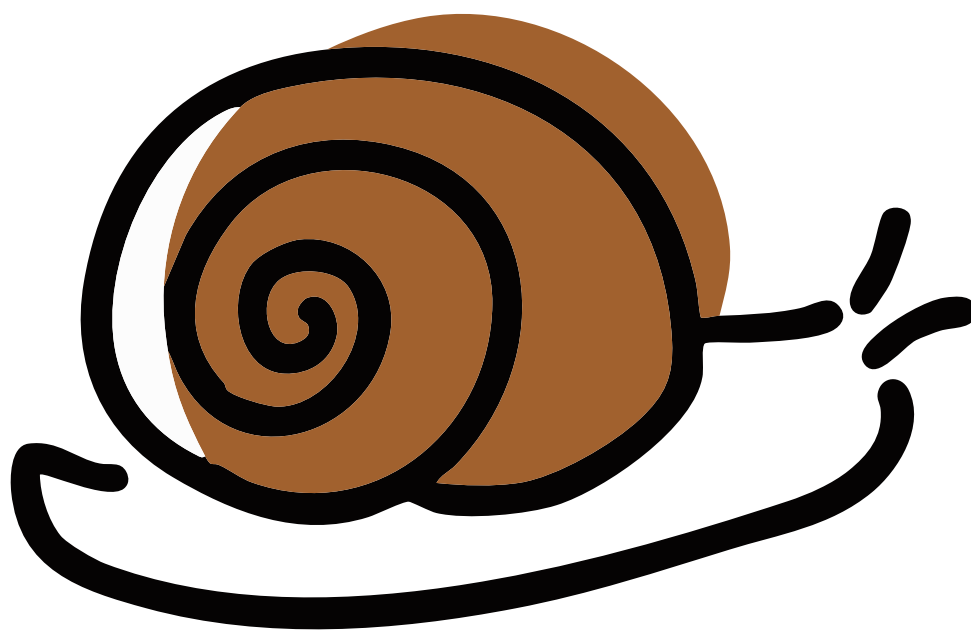
Illustraties uit het geheim van de Natuurbende

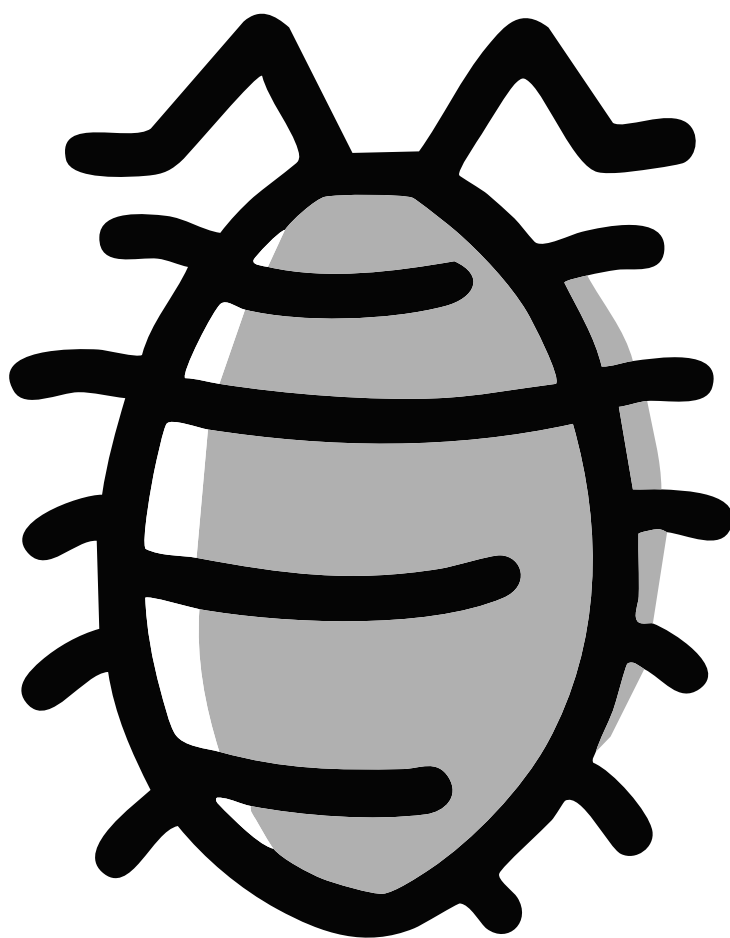
Afbeeldingen pleindieren

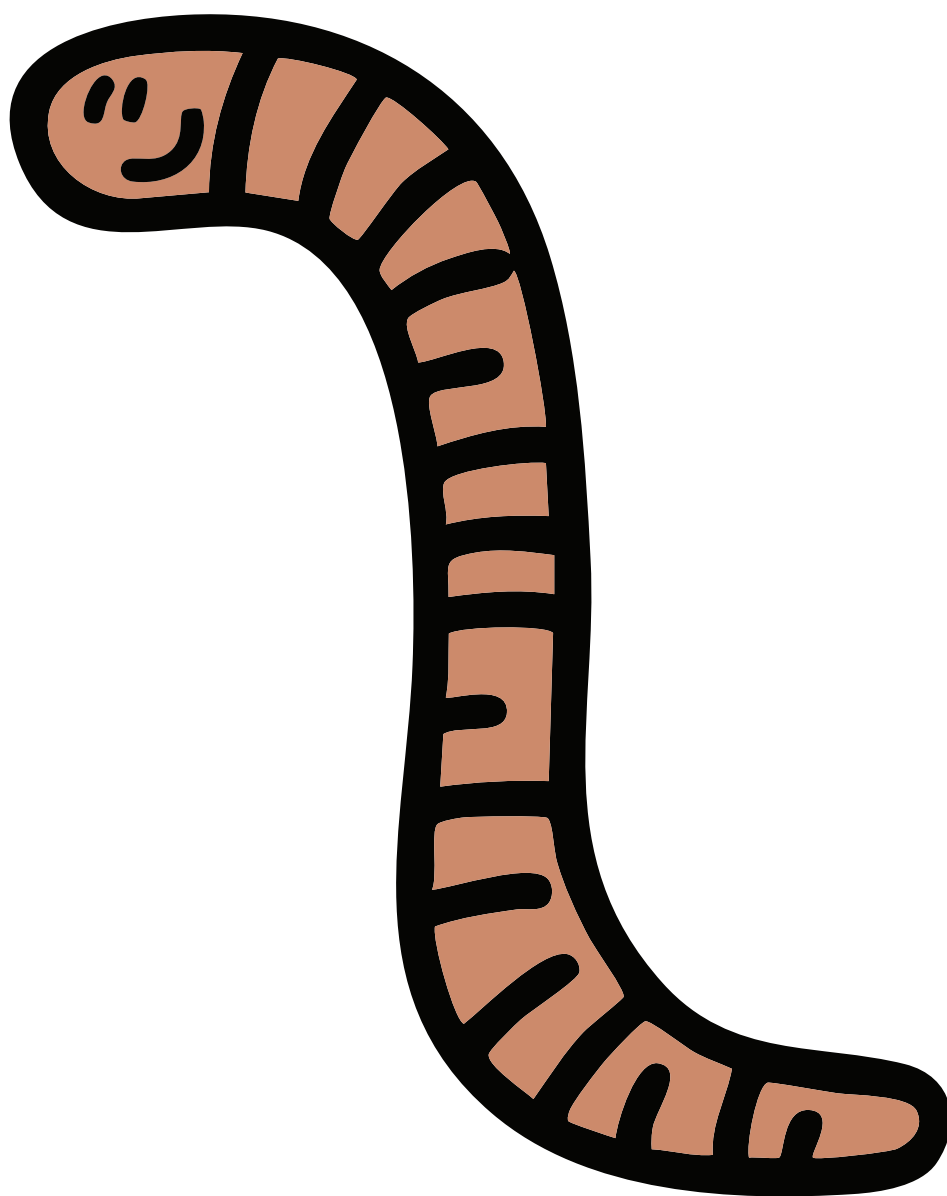
Afbeeldingen pleindieren

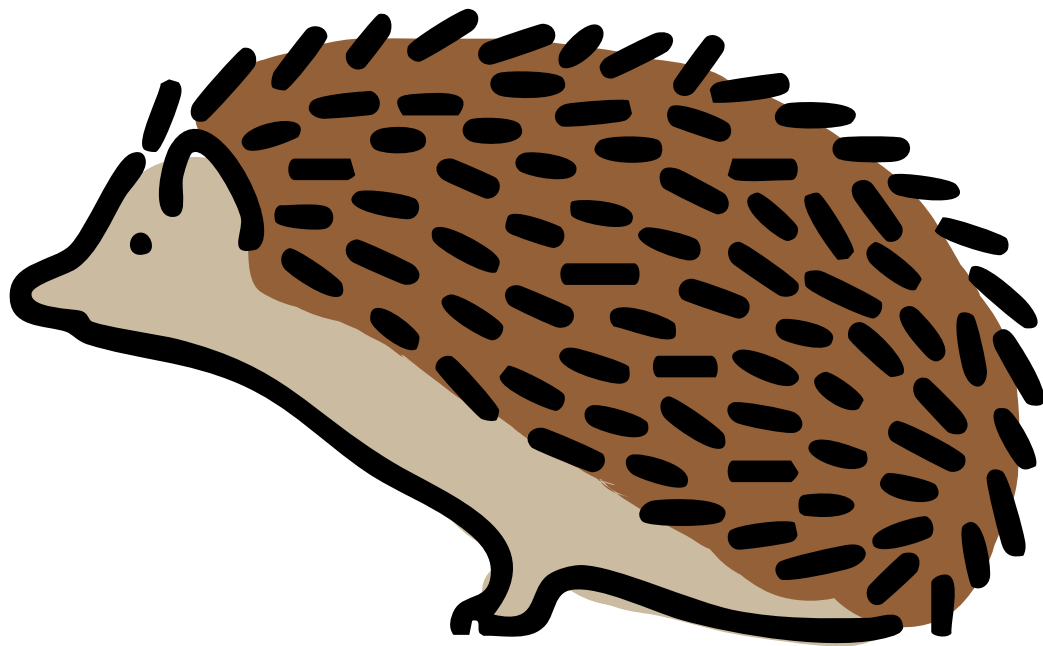
Afbeeldingen pleindieren

Afbeeldingen pleindieren

Afbeeldingen pleindieren

Bijlage 4

Recept zaadbommen

Stappenplan

1

Doe de potgrond, het kleipoeder en de zaadjes in een bak en meng alles goed door elkaar.

2

Voeg steeds kleine beetjes water toe, net zolang tot je een kneedbare bol hebt. Kijk uit dat je niet teveel water toevoegt, dan wordt het mengsel te nat en kun je er geen bolletjes van maken!

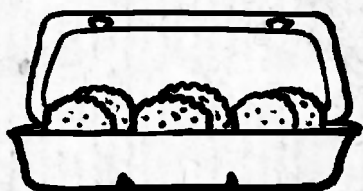
3

Draai van het mengsel kleine bolletjes met je handen, ongeveer zo groot als een pingpongbal.

4

Stop de zaadbommetjes in de eierdoos, zodat je ze makkelijk kunt meenemen. Laat de zaadbommen een nachtje drogen.

5

Neem de doos mee naar een plek die wel wat opfleuring kan gebruiken. Gooi de zaadbommetjes op een kaal stukje grond. Doe dit alleen niet in een natuurgebied. Maar bijvoorbeeld in je tuin, of die van de burenen!

Help de wilde bij!

Het gaat niet goed met de wilde bij. Heel veel soorten worden bedreigd. Wil jij de wilde bij helpen? Kies dan voor zaadjes van deze bloemen:

Groot kaasjeskruid • Boekweit • Dille • Gele mosterd • Goudsbloem • Groot kaasjeskruid • Grote kattenstaart • Juffertje in het groen • Klaproos • Komkommerkruid • Korenbloem • Koriander • Lavendel • Phacelia • Sint Janskruid • Veldsalie • Zomeraster • Zonnebloem

Benodigdheden

- Twee handen potgrond
- Twee handen kleipoeder (bentoniet, bijvoorbeeld te koop bij een tuincentrum)
- Een klein handje (biologisch) bloemenzaad van één- of tweejarige wilde planten
- Emmer of bak
- Lege kleine eierdoos (6 stuks)
- Water

